

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

9. An quoad lucrandas indulgentias detur parvitas materiae non solum in continuatione temporis, sed etiam post tempus elapsum? Et an in opere injuncto ad lucrandas Indulgentias detur parvitas materiae? ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

pars tantum omittatur, vt si opus iniunctum sit vna Missa, & minima eius pars omittatur, verisimile est lucrari Indulgentiam, quia, moraliter loquendo, totum opus fieri censetur, eo quod in moralibus parum pro nihilo reputatur, quod si pars in se est leuis, reputatur grauis respectu operis iniuncti, non lucratur, ea omissa, Indulgentiam, vt si concedatur recitanti quinque orationem Dominicam, omittens vnam, non consequitur eam, quia respectu totius operis est pars grauis. Et hæc omnia docet etiam Philippus Faber in 4. sent. dist. 19. q. 2. disp. 38. cap. 7. num. 205. Angelus Bofsius de Iubilao, sect. 4. cas. 8. num. 3. & 6. Filiucius tom. 1. tr. 8. c. 6. n. 15. Præpositus in 3. p. q. 14. de Indulg. dub. 10. n. 87. Suarez in 3. part. tom. 4. disp. 52. sect. 1. n. 4. Sanctarellus de Iubilao, c. 7. dub. 1. Leo de Iubilao, p. 2. n. 150. Lanorius de Iubilao, p. 1. c. 21. n. 20. Layman lib. 5. tr. 7. cap. 6. n. 3. & alij.

RESOL. IX.

An quoad lucrandas Indulgentias detur paruitas materia non solum in continuatione temporis, sed etiam post tempus elapsum?

Et an in opere iniuncto ad lucrandas Indulgentias detur paruitas materia?

Et Indulgentia pro aliquo certo festo concessa qua die parte incipit, & desinit? Ex p. 10. tra. 16. & Misc. 6. Resol. 4.

Sup. hoc lege doct. Ref. auor. seq.

S. 1. **C**Asus sunt practicabiles; & ad vtrumque affirmatiue respondet Pater Gobat in *Theſauro Indulgentiarum*: vnde quoad primum loquens de Indulgentia tridui Bacchanalium inclitæ Societati Iesv concessæ, sic asserit in part. 2. cap. 11. quest. 26. numero 60. Postmodum à moderno Pontifice ab hinc quadriennium addita est hæc conditio, vt illa 40. horarum precatio, seu oratio, non sit interpolata, sed continua. Vnde licet illa oratio possit inchoari immediate post mediam noctem diei sabbatini exacti, & prorogati vsque ad mediam noctem feræ tertie (nam Bulla Sanctissimi D. N. Innocentij X. tres integros dies concedit) tamen si quis finita supplicatione, seu processione, qua solet illa oratio claudi, primum oraret pro concordia Principum Christianorum, &c. non esset lucraturus Indulgentiam. Certum quoque est sufficere ad illius orationis continuationem, modo sit tempore vnus vnicus homo in Templo, qui oret; nam Pontifex vtitur voce Orationis, non autem preceationis; imò quamvis contingeret per breuiculum temporis spatium v. g. per sextam vnus hora partem, neminem esse in templo, non tamen censetur moraliter interpolata oratio; si enim ex tam multorum præstantiūque Theologorum opinione est vna moraliter continuata actio, qua vel plures homines, vnum post alterum confitentes, audis, aut qua pluribus hominibus in vno Sacro, Christi Corpus præbes, esto forte ter, vel quater à mensa communicarium redeas ad altare; aut qua die verito carnes comedis, ad initium, & ad finem prandij, comestis in medio prandio piscibus; si, inquam, illæ actiones, quas enumeravi, sunt in circumstantiis, quas attuli, ita moraliter vna actio, vt in sacra confessione non oporteat exprimere numerum personarum, quas peccati mortalis reus absoluiti, & communicasti in casu prædicto, vt egregie docet Cardinalis de Lugo, *disput. 16. sect. 14. S. 2.* cum multis contra multos, nec oporteat dicere te comedisse bis carnes, imò mala foret confessio, si in casu posito diceres te comedisse bis carnes, clarum est orationem 40. horarum posse moraliter vocari continuam, & non interpolatam, licet ob somnolentiam omnium; qui sunt in templo, aut vnus, plu-

riūve tarditatem, vel inaduertentiam contingeret, aliquo breuiculo tempore non orati, cum præsertim externa orationis signa, vt ardentis cerei, venerabilis sacramenti præsentia, ac etiam iuuent ad moralitatem continuationis, sicut ad vnitatem, & continuationem prandij facit, quod mensa per maneat strata. Ita Gobat; qui etiam in *tr. de Iubil. cap. 22. q. 60. num. 150.* addit, ne physice quidem interruptam videri eam 40. horarum orationem, etsi omnes, qui pro implenda hac aut illa orationis hora sunt constituti, Rosarium v. g. recitent cum perpetuis animi, voluntariisque distractionibus, aut forte licet etiam penitus nil orent modo stecant genua modestè; nam verba sunt intelligenda secundum vsum communem, vt docet vtrumque ius iam toties citatum; vñs autem penes quem est ius, & norma loquendi, habet, vt dicatur durare oratio 30. horarum, quamdiu aliquis est in templo per modum supplicis & Religiosum cultum, qualis vtiq; est genuflexio, exhibentis Deo.

2. Quoad secundum dubium idem Pater Gobat, etiam affirmatiue respondet *vbi supra*, in *Theſauro Indulgentiarum, part. 2. cap. 36. quest. 95.* vbi quatenus, Indulgentia pro aliquo concessa, qua diei parte incipiat & desinat; & respondet eam lucrificandi tempus incipere à primis vespèris, & finiri ad solis occasum ipsius festi, aut Dominicæ; Et postea num. 655. sic asserit: Per solis occasum intelligendum esse id tempus, quo sol iam planè sub horizontem est abitus, ita vt Indulgentiam pro S. Ioannis Baptistæ die, qui longissimus est, decretam adipiscatur is, qui reliquis iam perfectis designatam Ecclesiam visitat, in eaque erat, dum horizon planus (nam nulla hic montium esse habenda ratio) solem fecat, aut statim postquam totus planè occubuit. Nam verba Bullarum de Indulgentiis loquentium esse latè interpretanda, dixi iam sæpè. Et quia nobis in superiore Germania solet circa solstitium æstiuum occumbere hora octaua post meridiem idem hora octaua, aut dimidio quadrante potest velle, ad lucrandas Indulgentias visitari Ecclesia præscripta. Ita Gobat.

3. Sed circa præscriptam clausulam, videtur à primis vespèris vsque ad occasum solis, in Quintanaduensem in *Theol. mor. tom. 1. in append. tr. 3. dub. 4.* vbi tenet Indulgentiam concessam vsque ad occasum solis, terminari finito completorio. Et *dub. 3.* docet, quod in tali casu vespèrarum hora, non est mensuranda ex hora, qua in hac, vel illa Ecclesia vespèræ recitantur, sed ex hora, quæ in Ecclesia matrice, siue Metropolitana, siue Cathedrali, aut Parochiali, in aliqua Ciuitate, aut Oppido, recitari, solent communiter iuxta vniuersalem Ecclesiæ ritum, vel Prouinciæ, Ciuitatis, vel oppidi illius vsum. Deinde quod hæc hora incipit non solum à tempore, in quo vespèræ in choro inchoantur, sed ab eo etiam quo ad vespèras campanæ pulsantur, aut pulsari loco solent, v. g. Hispali in hyeme à secunda hora post meridiem, & in vero à tertia; tunc enim verificatur iam vespèrarum tempus adesse, seu accessisse. Hæc Quintanaduensis; Et nouissime Gobat *vbi supra*, num. 656. putat per primas vespèras intelligi illud tempus, quo ex probato vsu solent, recitari vespèræ in illo loco, quo datur Indulgentia, recitari vespèræ. Quod quidem tempus incipit à prima; aut saltem media secunda pomeridiana extra quadragesimam, in quadragesima vero hora nona, aut media decima antemeridiana. Ita Gobat; quæ omnia adnotare volui, quia quotidiana.

4. Nota hic obiter, quod etiam in opere iniuncto ad lucrandas Indulgentias datur paruitas materia. Et ita me citato docent dictus Pater Gobat, p. 1. c. 17. q. 135. n. 195. vbi obseruat, quod vt aliqua pars vocetur hic minima, debet esse minima, non tantum absoluitè, sed etiam respectiue: Vnde quando præcipiuntur

omninoque Pater, & Ave, non censetur is minimam partem omnifide; qui tantum quater Pater & Ave recitat. Adde tamen, num. 193. tria, aut quatuor Ave Maria, &c. repanda pro parte minima Rosarij: Quod mortuus, sed non bene negat Pater Pasqualis de Iubilao quest. 41. num. 6. asserens, quod si pro consequenda Indulgentia sit iniuncta recitatio Coronæ, aut Rosarij, si quis omittet recitationem vnius Ave Maria, non consequetur Indulgentiam; quia licet sit pars minima, pertinet tamen ad formam, cum toties in numero determinata sit salutatio Angelica, vt habeatur Corona, vel Rosarium. Ita ille. Sed nostram sententiam tenet etiam Pellizzarius in Manuali Regular. tom. 2. tract. 8. cap. 5. num. 257. qui recte illum non admittit in casu quo pars operis iniuncti omnia esset in se levis, sed gravis respectu ad alias (vt si in Rosario omittatur dena Ave Maria, aut semel Pater, & Ave in quinque denis recitandis: tunc quippe nihil obderetur indulgentia.

5. Verum in his materijs magis scrupulosè quam licet procedendum esse puto; nam Martinus Roa vir quidem doctus, de Purgatorio, c. 14. negat quidquam indulgentie ab illo acquiri, qui vel minimam partem præscriptæ precepcionis, aut operis omittit. Et idè Eugenius I V. in Bulla 23. apud Bullarium Rodriguez, omnifidiam quantumvis involuntariam vnicuique ex quinquaginta duobus, quæ à monachis Vallisoletanis ad Indulgentiam pro articulo mortis exigebat, voluit suppleri alio proximo anno, alioqui nolebat illis ea Indulgentia gaudere.

RESOL. X.

An qui facit opus requisitum lucretur æquivalenter Indulgentiam? Ex p. 5. tr. 12. Ref. 18.

§. 1. Vponno adesse causam sufficientem Indulgentiam, & opus præscriptum requiritur à Pontifice solum vt conditio, & negatiuam sententiam docet Layman lib. 5. tract. 7. cap. 5. num. 2. Polacchus de Iubil. sect. 42. num. 57. Zerola de Iubil. lib. 1. cap. 16. dub. 17. & Coninch de Sacram. disp. 12. dub. 6. num. 34. & alij. Non enim omnes semper lucretur plenarias Indulgentias etiam legitime concessas, qui faciunt etiam in actu gratie opus præscriptum quia fieri potest vt habeant tot penas perfoluendas, & opus tam exigua cum deuotione faciunt vt eius utilitas ad illarum finem promouendum non sit tanta, quanta requiritur pro tot penis remittendis.

2. Dices, sufficit quòd opera omnium sint simul proportionata, præsertim cum non semper requiratur aliquod opus in eo, cui conceduntur Indulgentia. Respondendo illa sufficere vt in genere tales Indulgentia concedantur, non autem vt singulis in particulari indigne applicentur, quia alias lucraretur etiam eas, qui opus ita faceret, vt nullam haberet utilitatem ad finem: nec enim in hoc casu talis concessio Indulgentiarum vt huius, vel illi applicata, habet utilitatem ad finem incrementum promouendum, sed potius obesset, quantumvis tepidè peractum posset quantumvis magnas penas remitteret; quia esset occasio cur homines tepidè ex opera obirent, cum scirent æqualiter se Indulgentias lucratos siue tepidè, siue feruenter ea obirent. Confirmatur ex Extravaq. antiquorum 1. de penis. vbi Bonifacius VIII. cum concessisset plenissimas in anno Iubilæi Indulgentias tandem subiungit. Vnusquisque tamen plus merebitur & Indulgentiam efficacius consequetur qui Basilicas amplius, & deuotius frequentabit. Quæ verba quantumcumque alicui conentur ea interpretari aliter, non videntur posse, admittere commodum sensum, nisi dicamus fieri posse; vt tepidè

Tom. IV.

frequentantes, Basilicas non lucretur plenarias omnino Indulgentias, alias has deuotius frequentantes, non possent illas efficacius lucrari.

3. Verum his non obstantibus contraria sententia, tanquam probabiliori adharere, quam nouissimè tucetur Angelus Bossius tract. de Iubilao, sect. 4. cas. 21. §. 1. numero 38. Fillucius tom. 1. tract. 8. capite 6. num. 164. Bartholomæus à S. Fausto de Iubilao, lib. 3. quest. 56. Benzonijs de Iubilao, lib. 5. cap. 15. dub. 1. Nugnus in addit. ad 3. part. quest. 24. art. 3. dub. 6. Suarez in 3. part. tomo 4. disputatione 52. sectione 8. numero 3. & alij, vbi asserunt omnes præstando opera iniuncta in Iubilao & in gratia existentes, in momento vltimi operis supposita causa iusta per se æqualiter Indulgentiam, seu remissionem plenissimam in eodem Iubilao promissam percipere, & ratio est, quia conditio requisita sufficienter adimpletur, & omnia alia ad effectum Indulgentia Iubilæi necessaria sufficienter concurrunt: ergo parem Indulgentiam consequuntur concessam, vt g. facientibus elemosynam, qui dant centum, quam hi qui dant vnum aurum. Tum, quia Indulgentia operatur non ex opere operante, sed ex opere operato, nempe meritis Christi, vel Sanctorum: ergo maior, vel minor deuotio quoad remissionem promissam in Iubilao nihil addit, vel minuit: tum quia si hoc esset, sequeretur non esse verum illud commune proloquium, Indulgentia tantum valet, quantum sonat: ergo, &c.

RESOL. XI.

An Indulgentia, sublata peccati fictione, sortiatur effectum suum? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 94.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet Paludanus in 4. disp. 20. quest. 4. art. 3. & Syluester ver. Indulgentia, num. 20. & 32. quos citat & sequitur Henriquez lib. 7. de Indulgent. cap. 9. num. 3. vbi asserunt sublata peccati fictione suum indulgentia fortiri effectum sicut reuincit Baptismus sublata fictione, & opus à Confessario in penitentiam iniunctum.

Sup hoc in Ref. seq. & in tom. 1. tr. 6. Ref. 10. §. Et hanc ante med. vers. Imo plus.

2. Verum contraria sententia placuit Suarez tom. 4. disp. 52. sect. 2. num. 12. quia hoc priuilegium proprium est Sacramentis, & non omnibus, & non constat tale priuilegium esse concessum Indulgentia, nec ex sacra Scriptura, nec ex voluntate concedentis quod confirmatur, quia omnes Indulgentia conceduntur hominibus conf. ssi, vel contritis; ergo nihil operantur in illis, qui sunt in peccato, quia non sunt contriti.

RESOL. XII.

An Indulgentia, sublata peccati fictione, sortiatur effectum suum?

Et an, vt quis obtineat sibi effectum Indulgentia, requiratur status gratia eo tempore, quo præstat omnia præscripta opera, ad Indulgentiam consequendam, vel sufficiat status gratia in eo instanti, in quo applicatur Indulgentia, seu in quo danda, & applicanda erit Indulgentia? Ex p. 5. tr. 12. Ref. 4.

§. 1. Nihil dubij, & pro sententia negatiua in 4. part. tract. 4. resol. 94. adduxi Suarez, cui nunc addo Trullench in Bulla Crucata, lib. 1. §. 1. dub. 16. num. 5. Fabrum de penis. in 4. sent. disp. 19. quest. vn. disp. 38. numero 197. Sotum in 4. disp. 21. quest. 2. art. 3. Lauorium de Iubilao par. 2. cap. 14. n. 69. Pollachum de Iubilao sect. 42. n. 16. Sanctarellum de Iubilao cap. 7. dub. 2. Leonem de Iubilao

Quæ hic est, Ref. antecedens, & in alio §. eius not.

Q 2 part. 1.